

1943 máj. 14

ORSZÁGOS LUTHER SZÖVETSÉG
EVANGÉLIKUS TEMPLOMOK SZERKESZTŐSÉGE
Budapest, IV., Bástya-utca 12
Telefon: 187-455

Határidős!
Egyházi közérdekből
nagyon fontos!

Bányai ..... egyházkerület 12. Nyilv. sz. ²⁵⁷ Pestszentterrsébe
Budapesti ..... egyházmege 12. Pestszentterrsébe ..... egyházközség
u. p. .... vármegye

257.

Az evangélikus templomok adataira vonatkozó kérdőív.

AZ EGYHÁZKÖZSÉG.

1. Mikor alakult az egyházközség? ¹⁹²¹
Anyá- társ-, missziói-, leány, vagy fiókegyházközség-e? ^{anya egyház}
Az egyházközség lélekszáma? ³³⁰²
Jelent-e meg az egyházközség történetéről könyv, füzet, ismertetés? Ha igen, kérjük címünkre megküldeni. (Kívánatra visszaküldjük.) ^{nem}

A TEMPLOM.

2. Van-e temploma? ^{igen}
Több temploma is van? ¹
Melyik temploma hol van? [—]
Eredeti evangélikus templom-e, vagy előbb más egyházé volt? ^{predeli}
A templom mikor épült? (Mettől-meddig épült?) ¹⁹²⁸
A templomépítés történetének főbbadatai és főbb mozzanatai

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ki volt a templom tervezője, építője? ^{Óváry István}
Újabb templom esetén ki volt ennek tervezője, építője? [—]
Korábban volt-e más temploma az egyházközségnek? [—]
Mit tudnak róla? [—]

.....
.....
.....
.....
.....

Az üldözések idején hány templomot vettek el, a jelenlegi templom tehát hányadik temploma? [—]
Újjonnan épült-e a templom, vagy a régi átépítése? [—]
Mostani alakját mikor nyerte? [—]

A TEMPLOM KÜLSEJE.

3. Milyen a templom külső falazata? Sima

Támpillérei, oszlopszata, vannak-e rajtuk díszítések, feliratok, domborművek, ábrázolások, mit vagy kit ábrázolnak? /

Alkalmaztak-e ilyen keresztyén jelképeket (szimbólumokat), mit ábrázolnak azok és hol foglalnak helyet? /

4. Vannak-e a templomra vonatkozó rajzok, tervek (építészeti tervek), alaprajzok, képek, leírások, stb.? van

Megjelentek-e ezek írásban, vagy nyomtatásban és hol? Ha igen, kérjük címünkre megküldeni. (Kívánatra visszaküldjük.) /

Műemlék számba vehető-e a templom? /

5. A torony.

A templomnak van-e tornya? igen

Mikor épült a torony? (Mettől-meddig épült?) amikor a templom

A torony egybe van-e építve a templommal? igen

Külön áll-e? nem

A torony stílusa elüt-e a templom stílusától? nem

A toronyon vannak-e díszítések, ábrázolások, keresztyén jelképek (szimbólumok)? nincsenek

Mit ábrázolnak? —

Ki volt a torony tervezője? ovary Arthur

Ki volt az építője? ugarsar

Műemléknek tekinthető-e? —

6. A harangok.

A harangok száma: 2

Nevezetesen, értékesebb harangok: —

Mikor készültek? —

Mi a nevezetesebb harangok jellegzetessége? (Ábrázolása, felirata, tudnivalók róluk:) a lélek harang orosz származású,

amelyet egyik hívünk hozott az orosz katederről.
A harang felirata cyril és a cár és cárnő domborművé képe
van rajta.

7. Van-e harangjáték? —

Mit játszik? —

Mikor készült? —

Tervezője: —

8. Ha nincs torony, harangláb van-e és hol? —

Milyen a harangláb? —

Van-e művészi jellege és mi? (Faragás, díszítése, keresztyén jelképek, (szimbólumok) stb. —

9. A kápolna.

Van-e külön kápolna? —

Mikor épült? —

Alkotója: —

Berendezése, műértékei? (Leírása mint a templomnál.) .....

10. Van-e külön keresztelő kápolna? —

Hol van? —

Mikor épült? —

Alkotója: —

Berendezése, műértéke: (Leírása mint a templomnál.) .....

11. Van-e sekrestye? van

Van-e a sekrestyének külön oltára, oltárképe, feszülete? —

Alkotóik: —

Koruk: —

A sekrestye berendezése, műértékei? (Leírása mint a templomnál.) .....

A TEMPLOM BELSEJE, BERENDEZÉSE, FELSZERELÉSE.

12. A templom belső tere.

Milyen a templom alaprajza? (téglalapos, négyzetes, köralakú, sokszögű stb., hosszahajós, többhajós, keresztahajós, egytermes-e, többtermes-e, van-e külön oltártér?) 6 nyú, külön oltár tér

Hol van az oltár? (Az oltártérben vagy a gyülekezeti térben áll-e?) oltártérben

Hol van a szószék? oltártér és a templom hája között

Hol van a keresztelő medence? az oltártér előtt

Hogyan vannak elhelyezve? —

A templom főbb méretei?

Belső hossza 17 méter

Belső szélessége 16 "

Belső magassága 10 " (csak a rendelkezésre álló tudott adatokat, vagy csak könnyen megmérhető esetben kérjük.)

A templom befogadó képessége? 1000-1200

A templom összes ülőhelyeinek száma? 400

Ebből a földszinten van 320

Ebből a karzaton van 80

Hogyan állnak a padok az oltárhoz, vagy a szószékhez viszonyítva? (A padok az oltár, vagy a szószék felé állnak-e, kézírajzzal is felvázolható.)

oltár felé

Milyen a templom belső falazata, oszlopzata, van-e rajta díszítés, ábrázolás, dombormű, íge, felírás, vagy falfestés? — Jima

A dombormű, vagy festés ábrázoló vagy csupán díszítő jellegű? —

Felhasználtak-e itt keresztény jelképeket? (szimbólumokat.) —

Mit ábrázolnak azok és hol foglalnak helyet?

Alkotójuk:

Koruk:

Műemlék-számba vehetők-e?

Milyen a templom mennyezete?

Miből készült? (Sík, boltozatos, kazettás, fából, téglából, vasbetonból stb.)

Van-e a mennyezeten díszítés, stukkozás, festés, ábrázolás, keresztyén jelképek?

sima boltozatos csillag alakú

Hogyan vannak elhelyezve, befoglalva és mit ábrázolnak?

Műemlék-számba vehetők-e?

Van-e a templomban karzat,

igen

Hány karzat van, hogyan vannak elhelyezve?

1, az oltárral szemben

Milyen a karzat díszítése, festése, domborművei s azok ábrázoló, vagy csupán díszítő jellegűek-e? Mit ábrázolnak? Hol foglalnak helyet? Felhasználták-e itt keresztyén jelképeket?

sima

Érdekszámítáblák:

színes mozaikokról üveg

13. Templomablakok, üvegfestmények.

díszítésük, ábrázolásaik, alkotási idejük, szerzőjük, adományozóik, felirataik.

színes mozaikokról üveg

14. Világítják-e a templomot,

ha igen, mivel? (Villany, gáz, petróleumégőkkel, gyertyákkal, stb.)

villanyal

15. Templomi csillárok és karégek.

Mely korból valók, készítőjük, anyaguk, díszítésük, ábrázolásaik, jelképek, készítési idejük.

16. Az oltár.

Fel van-e emelve lépcsőkkel?

igen

Körül van-e rácsosva?

nincs

Milyen a rácsosása?

A rácsosás díszítése (jelképei):

Van-e körüljárója? (Körüljárják-e úrvacsora osztáskor.)

igen

Az oltár formája: önálló asztaloltár-e, vagy felépítményes oltár-e képpel, vagy pedig felépítményes, képpel és szószékkel egybeszerkesztett oltár-e?

felépítményes, képpel ellátott, Teréz, János, Katalin, a szűz Mária, az angyalok, bibliai jelekkel, ábrázolva

Mikor készült az oltár?

1926

Ki volt a készítőjük, tervezőjük? (csak ha ismeretes) *műhely*
A templomi terítőkészlet megfelel-e a liturgikus követelményeknek? (Oltárterítők és szószékterítők színei?) *igen*
Oltárterítőt és szószékterítőt mikor milyen használnak?

Van-e rajtuk ábrázolás vagy felírás és mi? *—*

Beborítja-e egészen az oltárt? *igen*
Az oltárlapra használnak-e külön terítőt, vagy nem? *igen*
Az oltári edények alá tesznek-e ú. n. korporálét, vagy nem? *—*
Ezek leírása. *—*

Vannak-e úrvacsorai edényterítők? *igen*

Ezek színe, anyaga, díszítése, ábrázolása, jelképei, felírásai, stb. *fehér, aranyos, kék, kék, kék*

20. Liturgikus egyházi, vagy régi papi ruhák. (Albák, kazulák, stb.)

Anyaguk, készítési idejük, készítőjük, díszítésük, ábrázolásuk, jelképeik?

21. Oltári és templomi szőnyegek.

Anyaguk, szövésük, díszítésük, ábrázolásaik, jelképeik, tervezőjük, adományozójuk (csak ha ismeretesek), a készítés ideje, a szőnyeg állapota, hol és mikor használják?

oltári szőnyeg, nem díszes, jó állapotban lévő, kék és sárga szőnyeg a templom bejáratánál az oltárig. Jaskóvár és Sátoros úrneperece hennelgész

22. Oltári térdeplők.

Anyaguk, formájuk, díszítésük, ábrázolásaik? *fehér, sárga, vörös bársony*

Készítési idejük: *1926*

23. Az oltárt hogyan világítják?

(Égő gyertyákkal, villanygyertyákkal?) *égő és villanygyertyákkal*

24. Az oltárt hogyan díszítik?

Vázákkal, virágokkal? *időszaki és evetű virágokkal*

25. A keresztlő medence.

Mikor készült? *1928*

Alkotója: *Schmidt, János*

Mérete: *1 1/2 méter magas*

Anyaga: (márvány, kő, műkő, fa, vas, stb.) *műkő*

Formája: *kehely*

Van-e rajta díszítés, ábrázolás, keresztyén jelképek, felírás, az ábrázolás mit ábrázol, mi a felirata? *van, aranyal fehér márvánnyal*

Műemlék-számba vehető-e? *—*

26. A padok.

Vane-külön lelkészi pad, vannak-e külön presbiteri padok, oldalpadok (stallumok)? *nem papi, felügyelői és presbiteri*
Külön pad a lelkészi család részére van-e? —
Faragványosak-e, díszítésük, ábrázolásuk? *nem*
Vannak-e rajtuk keresztyén jelképek? —
Mely korból valók? *1926*
Műémlék-számba vehetők-e? —

A gyülekezeti padok.

Mikor készültek? *1926*
Van-e a padokon díszítő faragás, vagy díszítő festés, díszítő ábrázolás, vagy jelképek? —

AZ ORGONA.

27. Van-e a templomnak orgonája? *igen*
Hány játékos az orgona? *ny*
Az összes regiszterek felsorolása név szerint: *8 regiszteres,*
6 kopula, 2 pedál

Mikor és ki építette az orgonát?
Műtörténeti értéket képvisel-e az orgona? —
1850 előtt épült-e, vagy azután? *aruban*
Csuszkaladás-e az orgona? *nem*
Milyen a homlokzata (prospekt)? *sima*
Vannak-e rajta ábrázolások, jelképek, felírások és mi? —
Kérünk fényképet a nagy, vagy történelmileg értékes orgonákról. —

URVACSORAI ÉS KERESZTELŐ EDÉNYEK.

28. Urvacsorai edények.

Ostyatartó szelencék (cibóriumok)

Anyaguk: (arany, ezüst, fém, stb.) *fém*
Mesterjegyük és hitelesítő jegyük: (kérjük mellérajzolni a jegyeket) —
Formájuk, díszítésük, ábrázolásaik, keresztyén jelképek, igei feliratok, adományozási feliratok, évszámok, készítési idejük, mesterük, esetleg adományozójuk. (Nagyon vigyázzunk, hogy az adományozási évszámot ne tévesztjük össze a mű szereztetési idejével.) *sima*

Műértékek-e? —

Ostyaosztó tányérok (paténák)

Anyaguk: (arany, ezüst, fém, stb.) *fém*
Mesterjegyük és hitelesítő jegyük: (kérjük mellérajzolni a jegyeket) —
Formájuk, díszítésük, ábrázolásaik, keresztyén jelképek, igei feliratok, adományozási feliratok, évszámok, készítési idejük, mesterük, esetleg adományozójuk. (Nem tévesztendő össze az adományozás ideje a készítés idejével.)
sima

Műértékek-e? —

Urvacsorai kelyhek:

Anyaguk: (arany, ezüst, fém, stb.)

fém

Mesterjegyük és hitelesítő jegyük: (kérjük mellérajzolni a jegyeket)

Formájuk, díszítésük, ábrázolásaik, keresztyén jelképek, igei feliratok, adományozási feliratok, évszámok, készítési idejük, mesterük, esetleg adományozójuk.)

kelyhek

Műértékek-e?

Beteg úrvacsoraosztó kelyhek.

Leírása, mint a kelyheknél.

egy mester

Urvacsorai borkancsók.

Anyaguk: (arany, ezüst, fém, stb.)

fém

Mesterjegyük és hitelesítő jegyük: (kérjük mellérajzolni a jegyeket.)

Formájuk, díszítésük, ábrázolásaik, keresztyén jelképek, igei feliratok, adományozási feliratok, évszámok, készítési idejük, mesterük, esetleg adományozójuk.

keresztelőkészítési kancsók alár

Műértékek-e?

29. Keresztelő kannák, keresztelő tálak.

Anyaguk: (arany, ezüst, fém, stb.)

fém

Mesterjegyük és hitelesítő jegyük: (kérjük mellérajzolni a jegyeket.)

Formájuk, díszítésük, ábrázolásaik, keresztyén jelképek, igei feliratok, mesterük, készítési idejük, esetleg adományozójuk. (Nem tévesztendő össze az adományozási év a készítés idejével.)

kanna

Műértékek-e?

OLTÁRI FELSZERELÉSEK.

30. Feszületek, keresztek

Anyaguk: vau

Mesterjegyük, hitelesítőjegyük: —

Formájuk, díszítésük, esetleges ábrázolásaik, keresztyén jelképek, igei feliratok, mesterük, készítési idejük, adományozóik.

gyözevű feszület

Műértékek-e? —

31. Oltári gyertyatartók.

Anyaguk: erüst

Mesterjegyük, hitelesítőjegyük, készítési idejük, mesterük, esetleg adományozójuk. —

Díszítésük, ábrázolásuk, jelképek, feliratok. —

Műértékek-e? —

32. Műérték jellegű oltári virágvázák.

Anyaguk: emmerü üveg vázák

Mester- és hitelesítőjegyük, formájuk, készítési idejük, díszítésük, ábrázolásaik, mesterük, esetleg adományozójuk. —

33. Csengettyük, csengettyüs gyűjtőperselyek.

Anyaguk, formájuk, készítési idejük, díszítésük, ábrázolásaik, mesterük.

34. Perselyek, gyűjtőládák.

Anyaguk, formájuk, díszítésük, ábrázolásaik, mesterük, feliratok, készítési idejük. —

RÉGI BIBLIÁK, IMÁDSÁGOS ÉS ÉNEKESKÖNYVEK.

35. Régi oltári bibliák.

Kiadási idejük, illusztrációjuk (fametszet, rézmetszet stb.), bekötési táblájuk, díszítésük, ábrázolásaik, készítési idejük? —

36. Régi oltári agendák és imádságos könyvek.

Kiadási idejük, illusztrációjuk (fametszet, rézmetszet stb.), bekötési táblájuk, díszítésük, készítési idejük, szerzőjük? —

37. Régi templomi énekeskönyvek.

Szerzőjük, kiadási idejük, illusztrációjuk (fametszet, rézmetszt, haggyezésük stb.), bekötési táblájuk, díszítésük, ábrázolásaik, készítési idejük? —

38. Régi templomi dallamos (korál) könyvek.

Leírása mint az énekeskönyveknél. —

A TEMPLOM KÜLSŐ TERE, KÖRNYÉKE.

39. Parkozott-e a templom környéke? *igen*

Fákkal, díszbokrokkal, virágágyakkal díszített-e? *igen*

40. Van-e a templomnak kriptája?

Nevezetesebb halottak. Műértékű síremlékek, sarkophagok, azokon lévő ábrázolások, faragványok, díszítések, keresztyén jelképek. *na*

ov. Dankovits Miklós, Áufnorst Gyula, Doktorics Miklós

41. Van-e a templom körül temető?

vagy sírhelyek, ezek között értékeesebb műemlékek, nevezetesebb halottak, síremlékek, műértékű ábrázolások, díszítések, keresztyén jelképek

TEMETŐK.

42. Van-e az egyháznak temetője?

Vannak-e abban nevezetesebb műemlék jellegű síremlékek, nevezetesebb ábrázolások, szobrok, domborművek és kit, vagy mit ábrázolnak, feliratok, milyen korból valók, alkotóik.

A TEMPLOMMAL VONATKOZÁSBAN ÁLLÓ SZEMÉLYEK.

43. Kik azok, akik a templom építésénél, berendezésénél, felszerelésénél kimagaslóbb érdemeket szereztek? *Falvay Gyula belső, Áufnorst Gyula*

gyógyász, dr. Chikóczy Béla haragvós orvos, Kapitány Miklós

44. Nevezetesebb régi lelkészek, püspökök,

akik az egyházközségben működtek.

a lakatos munkás atya, Rapp György templom felújítás

45. Nevezetesebb világi egyházi férfiak,

felügyelők, másodfelügyelők, gondnokok, alapítványtevők, stb. *dr. Szalay Gyula,*

orvos, dr. Sztranyavszky Sándor m. kir. állambiztos, Áufnorst Gyula m. felügyelő m. kir. sudorosi g. h. igazgató

46. Jelenlegi lelkész, lelkészek neve. *dr. Suchovszky Lajos*

A jelenlegi egyházfelügyelők, gondnokok neve. *Simonyi Lajos k. p. főfelügyelő*

FÉNYKÉPEK. *Schelker Béla m. t. t. - Krasznai Daniel m. t. t.*

47. Fényképfelvételeket kérünk *s. t. t.* - *Friszneri György pénztáros, népr. főbíró* a templom külsejéről, belsejéről, oltáráról, műemlékjellegű műkincseiről.

Úrvacsorai és keresztelő edényeiről stb.

A fényképeket a fény- és árnyék játékában kérjük felvenni. A megvilágítás a tárgyakat is a fény és árnyék kiemelő hatásában érje.

KUTATNIVALÓK.

48. Kérjük a Lelkész Urakat, hogy a templom és a paróchia padlásait, sekrestyéjét, lelkészi hivatalait, irattárát, szekrényeit, lomtárát, fűszereket, kamarákat kutassák át,

hogy nincsenek-e használaton kívül helyezett régi templomi felszerelések, feszületek, keresztek, képek, szobrok, edények, bibliák, énekeskönyvek, perselyek, gyűjtőládák stb. Restaurálhatók-e ezek? Kivétel nélkül minden kimustrált, vagy kiselejtezett tárgyról kérünk rövid leírást, feltehető ugyanis, hogy ezek között felbecsülhetetlen műértékeket menthetünk meg egyházunk és a kultúra számára. (Esetleg költségünkön leutaznánk megtekintésük végett a szükséges restauráció céljából.)

A TEMPLOM ÉS A GYÜLEKEZET.

49. Milyen ünnepeken van istentisztelet? *minden év. ünnepeken, nemzeti ünnepeken és*

50. Milyen liturgia szerint folyik az istentisztelet? *192. pléb. vasárnap*

51. Van-e a gyülekezetnek régi liturgiája? *—*

Használatban van-e? *—*

52. Melyek a gyülekezet által legkedveltebb énekek általában? *Ne csüggedj el kicsiny sereg.*

(Adventben, karácsonykor, ó-év és újévkor, vízkeresztkor, böjltben, nagycsütörtökön, nagypénteken, husvétkor, pünkösdkor, szentháromságkor és a szentháromsági vasárnapokon, a reformáció ünnepeken, bűnbánati napon, halottak napján, az egyházi esztendő végén, kereszteléskor, úrvacsora vételkor, esketéskor, temetéskor stb.)

53. Melyek a legkedveltebb dallamok,

milyen énekek dallamára éneklik legtöbbször?

54. Milyen énekeskönyvet használt a gyülekezet

az idők folyamán (ha lehet, a XVII. századtól kezdve)?

55. Melyik énekeskönyvet használják? *dunabéli*

56. A ma használt énekeskönyvben foglalt énekeken kívül énekel-e mást is a gyülekezet? Ha igen, kérjük a leírt éneket a szerző nevével, dallamjelzéssel és a szerzetési év megjelölésével megküldeni.

Egyházi énekkar: *van*

Egyházi zene: */*

57. A gyülekezetben milyen helyi szokások kapcsolódnak a templomhoz? */*

58. A gyülekezet templomi ájtatosságára jellemző adatok.

(Templomjárással kapcsolatos szokások, történetek, különös tekintettel a népszokásokra és figyelemmel a gyülekezet nemzetiségére és népviseletére.)

59. Voltak-e, vagy vannak-e valamiféle népszokások

egyházi ünnepkor, vagy egyéb ünnepi alkalmakkor. */*

60. Kérünk a jellegzetesebb gyülekezeti életről, vagy gyülekezeti szokásokról és szórványéletről fényképeket és leírásokat, rövid ismertetéseket.

A lelkész urakat arra kérjük, hogy amennyiben valamely kérdés után a feleltre szánt hely kevés, úgy szíveskedjenek a pontszámra és a kérdésre való hivatkozással egy külön mellékleten válaszolni az egyházközség nevének a feltüntetésével.

Pestherrenközségben 1943 május hó 10 é.n.

S. Szuchovszky Lajos
lelkész.

A PESTSZENTERZSÉBETI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG LELKÉSZI HIVATALA.

ERZSÉBET-UTCA 89. — TELEFON: 147-556

2.57.

Evang. Templomok Nagytiszteketü Szerkesztősége!

Mellékelve küldöm a kitöltött kérdőívet.

Pestszenterzsébet 1943 május hó 10-én

Kiváló tisztelettel:

A. Kruchovszky Lajos
evang. lelkész